

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Рада Бориславова Славинска

АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев”

Относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 8. Изкуства; професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство; докторска програма „Музикознание и музикално изкуство”.

Автор: Ваня Симеонова Монева

Тема: „Съвременни интерпретации на песни за женски народен хор”

Научен ръководител: проф. д-р Костадин Бураджиев

Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед №РД-27 – 024 от 22.03.2022 г. на ректора на АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев“ и на основание чл. 31 от ППЗРАСБ и решение на Факултетния съвет при Факултет „Музикален фолклор и хореография (Протокол №18 от 15.03.2022) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Съвременни интерпретации на песни за женски народен хор” с автор Ваня Симеонова Монева. Процедурата е за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство. Автор на дисертационния труд е Ваня Монева – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Музикален фолклор“, АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев”. Докторант Ваня Монева е представила комплект от документи (на хартиен и на магнитен носител), свързани с процедурата по защита на дисертационния труд, както и 2 публикации, свързани с темата на разглеждания дисертационен труд. Нямам забележки към представените документи и материали.

Ваня Монева е един от най-изявените диригенти на народни хорове в България. Впечатляващата ѝ биография, сериозната музикантска реализация на хиляди концерти в страната и чужбина, дълбокото познание на българския фолклор и неговата хорова интерпретация, заявяването на убедителната ѝ инвенция в продължение на десетилетия – всичко това представлява огромен и широкоспектърен емпиричен базис, върху който тя гради и теоретичната, и художествено-творческата си концепция в разработването на дисертационния труд. Цялостната музикантско-житейска концепция на Ваня Монева и стотиците претворени творби, голяма част от които премиерно, доказват дългогодишен интерес именно към интерпретационната проблематика при фолклорните хорове, към най-актуалните композиционни новости, към неизследваните територии.

Актуалност на тематиката

Още в увода докторантът заявява, че освен известните и общоприложими методи на работа ще използва и метода на верификация, тъй като „голяма част от теоретичните постановки са базирани на емпирични наслагвания, в съчетание със сериозна теоретична база. Цялостната художествено-творческа разработка е плод на дългогодишна диригентска дейност с женски народен хор.“ [стр. 6] Това предопределя в голяма степен актуалността на настоящия труд. До този момент темата за интерпретацията във фолклорното хорова изпълнителство е почти неразглеждана в българското музикознание, а съвременните интерпретации в жанра – абсолютно актуална и необходима разработка. Още повече – от страна на действащ и експериментиращ изпълнител, представящ лично проверените в съвременната музикантска практика търсения, еволюцията на художественото претворяване във фолклорните жанрове и отклика на слушателската аудитория. Ваня Монева отчита и

факта, че посредством множеството трудове относно интерпретационни проблеми се създава усещането за „експлоатирана тема“, но *„интерпретацията конкретно за женски народен хор е почти неизследвана територия“*, както и това, че в няколкото публикации, засягащи странично темата *„акцентът на изследване не е върху проблемите на интерпретацията“*. Като човек, изследващ от две десетилетия развитието на жанра „песен за народен хор“, се съгласявам безусловно в констатацията на дисертант Монева относно актуалността на темата. Теоретичната разработка е прекрасно илюстрирана сценично посредством шестте концерта, част от художествено-творческата докторантура, но и чрез множеството неспоменати, но реализирани публични диригентски изяви (творчески експерименти) във времето на дисертационното обучение – допълнително потвърждение на актуалността на темата.

Познаване на проблема, характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Цялостният диригентски живот на Ваня Монева, нейните постижения, записи, познаване на репертоара за народните хорове, на фолклорните специфики на звукоизвличане и на диалектните предопределености, заложили от автентичния първоизточник, на аудиторията и нейните предпочитания и т.н., десетилетия наред показват изключително задълбочено практическо познание на проблематиката. В тази художествено-творческа докторантура по-скоро очакванията са върху възможността на докторанта да систематизира теоретично опита си и да „удостовери“ с доказателствен материал своите собствени „открития“, което тя съумява да направи блестящо. Впечатляващият брой ползвани източници (150) е показателен за сериозната теоретична база, върху която Ваня Монева изгражда своите теоретико-практически заключения. Силно впечатление прави и използването на цитати от толкова много автори (37), удостоверяващи правилността на определени аспекти от изследването ѝ, както и нестандартната „Азбучна панорама на използваните цитати“, даваща максимална възможност за проследяване на тематичните паралели в споменаваните трудове.

Макар и тезисно, основните характеристики на народния хор са „очертани“ в Първа глава *„Народният хор – специфика и проблеми“*. Подборът на най-изявените диригенти-интерпретатори във фолклорната хорова гилдия и авторската „сравнителна база“ от параметри издават познание не само върху съвременното, но и върху въздействието на личния прочит върху аудиторията в близкото минало. Неслучайно докторантът определя в своето проследяване на интерпретаторската инвенция основните направления, които очертават най-характерните контури на различните диригентски проявления: *„психо-емоционален облик на диригента – рационален... или емоционален...; интерпретаторски решения относно звуковата емисия; интерпретаторски решения относно визуалното представяне; интерпретаторски решения относно жанрово-стилистичната компилация.“* [стр. 22] Подобен оценъчен „разрез“ на различните диригентски интерпретационни нагласи на диригенти на народни хорове се прави за първи път в музикознанието. Във всяка глава на дисертационния труд проличава дълбочинното теоретично и практико-приложно познание на докторант Монева върху изследователския обект. Втора глава разглежда в детайл интерпретацията във фолклорното хорово изкуство в различни негови аспекти – от практико-приложни „изстрадани“ истини, до систематизиране на факторите, определящи спецификата в работата на диригента на народен хор. В известен смисъл „кулминацията“ на дисертацията градира в Трета глава, която проследява шестте концерта от дисертационния труд, разсъжденията относно избора и конструирането на една съвременна репертоарна концепция, интерпретационните изменения вследствие различни съвременни фактори, съвременните жанрови „превъплъщения“ на народния хор, отговорността от претворяването на премиерни фолклорно-хорови творби. Тук в пълна степен е разгърнат авторският принос на докторанта, тъй като всички съждения са резултат от множество успешни сценични „експерименти“.

Преценка на публикациите, автореферата и личния принос на докторанта

Докторантът представя 2 публикации по темата на дисертацията, което покрива изискванията към художествено-творческите докторантури. В тях са предложени някои от подробно изяснените в дисертационния труд теоретични постановки, касаещи съвременната интерпретация на песни за женски народен хор. Авторефератът е с обем 51 страници и представя цялостната научна разработка в синтезиран, но изчерпателен вид. На базата на предоставената ми документация, научни публикации, дисертационен труд и автореферат, считам, че изследванията по настоящата разработка са изцяло дело на докторанта и с пълна категоричност можем да приемем, че дисертационният труд на Ваня Монева е лично нейно дело.

Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Бих препоръчала настоящата теоретична разработка да бъде официално публикувана, защото осветлява интерпретационната проблематика във фолклорните хорови колективи – една заобикаляна до този момент тематика. Дори бих отишла по-нататък в препоръките си. Иска ми се докторант Монева да опише цялостно музикантските си наблюдения и размишления върху интерпретациите за народен хор – като продължение на дисертацията, защото с диригентското си присъствие на българската и световните сцени, с богатата си инвенция, с неизчерпаемата си енергия, с огромния си опит тя чертае една „магистрала с много платна“ в сферата на фолклорната хорова интерпретация и подобно продължение би било от изключителна полза за бъдещите диригенти на народни хорове.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Видно е, че по време на своето обучение докторантът е извършил сериозна по обем изследователска и художествено-творческа дейност. Освен високото ниво на концертите, практически илюстриращи темата, е синтезиран и голямо количество теоретичен материал, върху който са получени оригинални резултати и приноси за българското музиковедие. Дисертационният труд показва, че докторантът Ваня Монева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Музикално изкуство“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. В представения труд са налице резултати, които представляват принос в науката. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на факултет „Музикален фолклор и хореография“, приети във връзка с Правилника на АМГИИ за приложение на ЗРАСРБ. Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за научната разработка, представена в дисертационния труд, автореферат, постигнатите резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Ваня Монева в област на висше образование: 8. Изкуства; професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство.

Поздравявам Ваня Монева за сериозната и задълбочена художествено-творческа и научна разработка. Поздравявам и нейния научен ръководител проф. д-р Костадин Бураджиев за успешното насочване и постигането на превъзходния краен резултат.

03.05.2022 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Рада Славинска